

Niewiekiego Stanisł.
Komety r. 1680 widziało

Zamori 1687.

BIBLIOTHECA
UNIV. IACELL
CRACOVENSIS

kef.komp.

56511

I

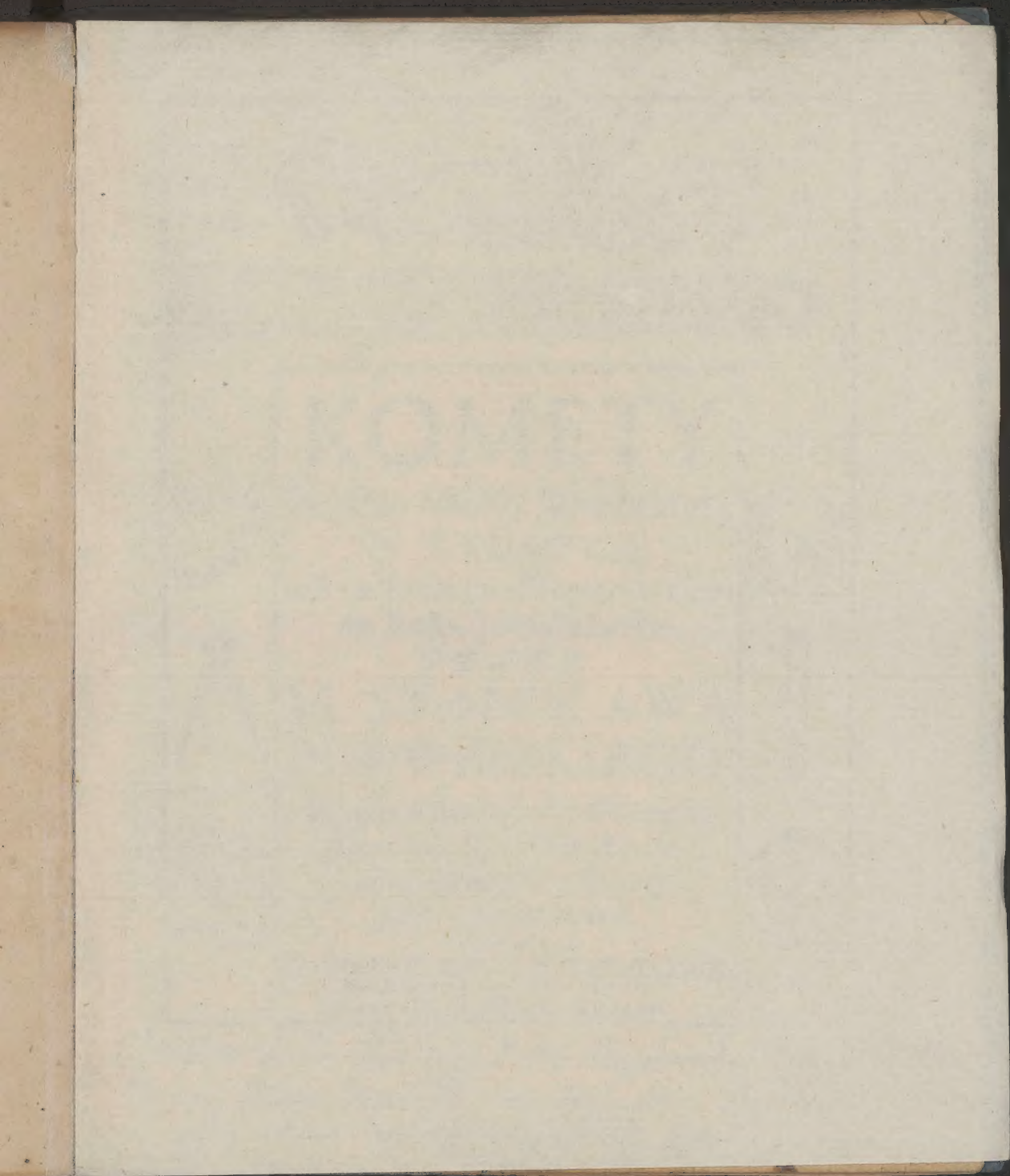
Mag. St. Dr.

P

56511
I

207

KOMETY

Roku 1680. widziane,
O KTORYCH
jest tu Relacya z Prognostrykiem
do Roku 1686 służącym,
PRZEZ
M. STANISŁAWA
NIEWIESKIEGO
Nauk wyzwolonych y Filozofiey
Doktora, Fizyki w Akade-
miej Zamoyckiey Profes-
sora y Astronoma.
OPISAN.

Drukowano w ZAMOSCIV
Roku 1681/ w Miesiecu Lutem.

Clarissimo ac Excellens Viro, D. Dno Krzykawski, Artium et Phil³
Doctori, Collegii Minoris, in Alma Acad. Crac. Author in Signum
testificationis boni affectus, offert nya

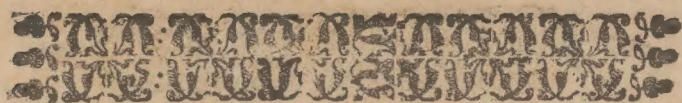
Omni sæculo experiētiâ compro-
batum, Cometas, aliasq; appa-
rentias de rarò contingentes, prodi-
gia extitisse futurorum grādium euen-
tuum &c. 56571

ANDREAS ARGOLVS, Medicus,
& Mathematicus Patauinus.

Cap: 75. in Pand: Sphær.
Et FRANCISCVS IUNCTINVS, in
Tra&t. de Cometis.

D O

C Z Y T E L N I K A

V Wążając przed tym Niebieskie Obroty, doszedłem tego, iż się miały pokazać METEORA: Którym imieniem y Komety się nazywają (o czym na końcu Rozdz. 2. w przesztorocznym namienionym Kalendarzu.) Iakoż tak się stało, bo na schyłku Roku 1680. jedna Kometą przeszła świecić w Październik: która tak wiele znacznych y wiarygodnych widzieli osób. Druga w Grudniu, tegoż Roku 1680. O których mi nie jeden requirewał, aby te Nowe znaćzyły Widowniska: Więc aby nie tylko tych, ale y wszystkich ykontentować Czytalców, wymyśliłem o nich, nieco *in publicam mittere lucem*: gdzie porządkowawszy się z nauką moją, y z niektórymi Zaczemni znożył Astronomami, o ich Rozności, Świeceniu, Biegu, Naturze, Skutkach y innych przymiotach, rzetelna Polakom Czytelnikowi dać relacya, co wszystko a. opisać się Rozdziałów, z których.

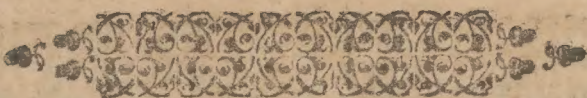
PIERWSZY pokazuje: Jednali to Kometę, czyli dwie miały być rozumiane?

WTORY będzie o początku świecenia tych Komet. Pod któremi znakami Biegswoy odprawiły. Mimo które Płanety, albo Gwiazdy miały. Iak długo świeciły. W którą stronę ogen podawały, y iaką ich była Figurą.

TRZECI o przyrodzeniu, albo naturze tych Komet.

CZWARTE, o skutkach. Czegoby się po nich spodziewać trzeba? Będzie też w tym Rozdziale wzmianka y o innych Konstellacyach Niebieskich, które *suo influxu*, skutki tych Komet promowować będą.

ROZDZIAŁ I.

Jednali to Kometą, czyli dwie maia bydz rozumiane?

Sa niektorzy/ tego rozumienia/ iż to jedna była Kometą/ a nie dwie. Lecz uważając/ że cwoy pierwsey ta druga w niwczym niebyła podobna; trzeba inaczey trzymać/ to jest: iż nie jedna/ ale dwie rozne od siebie maia bydz rozumiane. Ze zaś sobie w niwczym niebyły podobne/ tak to pokazuje.

1. Bo ta poślednieysza od cwoy pierwsey/ daleko wieksza była/ gdyż ledwie nie czwarta część Wieba/ promientami swymi 3 razy zastąpiła; tamta zaś 3 razy 26. cięciw sępnę tylko miała.

2. Gdyby tamta/ też bydz miała; toby sey powinno było co-raz przybywać gdy się tu promientam słonecznym przymyślała/ aż tandem tak wielkaby była wrzec powinna/ żeby wkazawszy się z pod promieni po zachodzie słońca/ czwarta prawie część Wieba ognem swym zaśłonięła. Lecz opat się dziato; bo czeraz to sey rbywało: gdyż 3 razy wielksza bywasy/ po tym na 10. tylko sępnę ogn miał/ gdy się w ranne pojecha kryć zerze. Zład się pokazuje/ iż tamta od sey infsza.

3. Wiezga

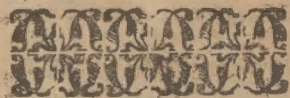

3. Niezgadzają się z sobą w figurze: bo z nich pierwszą była niby spada / zaczęły od głowy co daley widać. Ta zaś druga / przeciwnym sposobem / od głowy co daley szerzą: iako niżej pod Rozdziałem 2. ich obażył Abrysy.

4. Niezgadzają się ich Máterya w komplexyey / albo naturze / o czym doczytać się niżej w Rozdziale 3.

5. Dla de wszystko / niezgadzają się ia Motu względem Ecliptiki: bo pierwszą ode dnia 26. Listop: odmykała się ab Ecliptica ku Południowi / aż do zniknięcia swego. Ta zaś druga od północy / aż do konżenia swego ku Północy: gdzie dnia 28. Grud: wieczorem / distabat ab Ecliptica na 15. niemal stopni / także ku Północy &c. O czym / mam Nobilissimi Dni Ioannis Heuelij, Obseruatoris rerum Coelestium peritissimi, w Liście iego do mnie pisanym / testimonium, z mam obserwacyami się zgadzające. Nie powinna tedy / tey iedney Komety (gdyby iedna była bydz miała /) taka in Motu ab Ecliptica in occultatione & rursus apparitione, nagle y wielką znajdować się różnicą: co każdy rozumny przyznać musi. Dla tych co się znać mogą na tym / ostatnia ta racya / ex tendentia ad Oppositas Mundi plagas wyista / przez niżej położono objaśniam Figure / która się tak ma rozumieć.

A. B. C. D.

R O Z D Z I A Ł II.

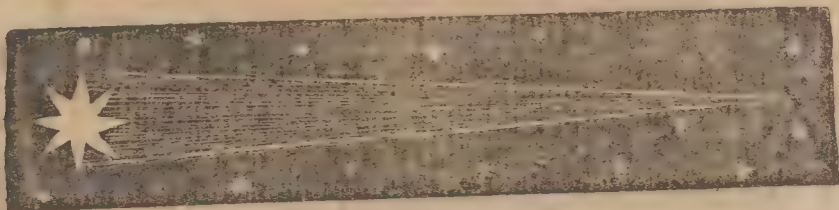
O Początku świecenia tych Komet. Pod ktoremi
znakami Bieg swoy odprawiły. Mimo ktore Pláne-
ty albo gwiazdy mijaly. Iak długo świeciły.

W którą stronę Ogon podawały,
yiaka ich była Figurá.

Pierwsza z nich nastąpiła około S. Łukáša Lwán: przešła
go Roku 1680. ktorego času z wieżorá w schodziła/ we
trzy niemal godz: po zachodzie słońca/ a to w znaku ~~sk~~
pod ktorym się wstąpiła/ circa Viam Lacteam. Po tym co
dalej/ to nierychle w noc wchodziła: aż na ostatku nade
dniam/ blisko przed wschodem słońca/ także na wschodzie
się wstąpiwała.

Ela tym tedy Kieba wrodziwszy się mleyseu/ odprawiła
bieg swoy zwyżaiam innych Planetow/ postępując z Bli-
źniac do Raká/ a ztąd do Lwá/ y tak porzedkiem przez
znaki po sobie następujące/ aż do znaku Strzelcá: gdzie
mijając pomienione znaki/ minęła oraz trzech gornych Plá-
netow/ Jowisá/ Saturná y Mársá. Z tych zaś gwiazd/
co na firmamencie zostáia/ przešla mimo świetne Oryoná
gwiazdy. Item: Lwie/ mianowicie mimo Regulum &c.
gdzie minawszy Spicam Virginis, y došedšy 20 feré sto-
pniá Niedźwiádká/ niedała się wiecey obaczyć: częścią dla
ranney zorze/ w ktorey jasność/ dnia 6. Grud. wstąpiła. Cza-
ścią dla Pełniery Kiełczá/ swym światłem/ iako inne gwia-
zdy/ tak y ta Kometá wzrokwól nášemu gašacey y try-
laucey. Albo ode dnia 6. Grud: dla pomienionych rácyf
niedała

niedała się widzieć / leżała na Niebie o ten czas ier
 szej niezginata. Tak trwała i trwała lepiej niż rzożien/
 poły iey słoneczne nie zniżyły promienie / tu tedy n sta
 pobierata. Rachując tedy czas od pierwszego sta iey po
 kazania / aż do wycięcia pod słoneczne promienie / wżym
 lepiej niż Osm Niedzieli / tak na Niebie trwała. Wgen
 swej podawata zrazu niby na Południe / potem go coraz
 pomoli namracata ku zimowemu zachodowi / który z po
 cztku był na 26. circiter stopni długi: potem co daley
 to go ubywało / iednak nie barzo był wydatny y świetny.
 Figura iey takowa była / tak tu pokazcie Abrys

Drugądałeżo na wycisaniu strasliwej niżli pierwszej / dla
 swej niezwyżayney wielkości y wydatności / iakier zda
 wnych dawien świat nlemał: data się naprzód widzieć
 dnia 20. Grud: Roku 1680, tak iey wiele godnych wida
 ry postrzegło osób / od którego czasu / iż podobnie bywa
 ty nocys tedy ia y nas w zimności trudno widzieć bytoz
 aż gdz dnia 28 Grud: zwiastilo się nam Niebo / dopiero
 w tedy barzo dobrze się z wieżora na zachodzie ukazała / od
 którego czasu po całym iey biegu widać / każdey latney
 noc. Była tedy dżiałay wstopniu 25. Reżiorożca / na
 15. stopni ad Septentrionem, od drogi słoneczney odles
 gła. Reżiorożca, przemiesta się do Wodnika y tak stał po
 rzadkiem a że ad Taurum, ce raz się wyżej każdogo wie
 żoray

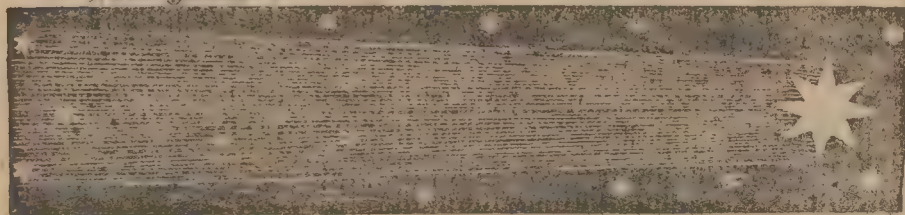

Góra, fu pułnscbu wynesiac y pomyslaiae: góził odc dnia
 28. Grud: do dnia 26. Stygma w tym Roku 1681. mino-
 ta trzy znaki/ y gradusow 4 to jest: ostatet Rozierozca/ca-
 tego Modnika/ Ryby y Barana/ elberowim dnia 26,
 Styg: białin gradu 29. Arictis. Ed tod zaś pochn. urne
 ynas w Jamoścju były noccy. Dnia 31. Styg: liem: dnia 1.
 y 2. Lutego/ wyiało sie Niebo: widac było gwiaz-
 zdy/ ale onymie, dla iey małosci y świecacego Kieżyca.
 Potem znou panowały chmury. Dnia 6. Lutego
 iasno sie świecórą wczynilo, a Kieżyc na ten czas iestże
 biał. z ziemia: wiec w tedy/ widac iey iestże było na
 6. stopni wzdłuż, y to tylko same promienie/ bez gwiazdy.
 Była pod stopn. 7. niemal 22. Minuta tedy zginac ca-
 le około dnia 10. Lutego/ pones Caput Medusae: bo iey
 tak bieg przypadał y tu ciarkowi/ znaćmie iey rbywło.
 Začym ta druga Kometa (rachniac ode dnia 20. Grud:
 w Roku 1680. aż do Dnia 10. Lutego w tym Roku 1681)
 trwała na Tłukie dni circiter 52. Gwiazdy co świecniey-
 sze, z ktorymi sie niemal łączyła, albo blisko nich głowe
 swoje promadziła/ te są: gwiazda in manu Antinoi, na-
 tury 4 y 5. Gwiazdy Delfinowe/ natury 6. 7. Pegazo-
 we in ore, & dextra Ala, natury 7. 8. y 9. Gwiazdy oka-
 zale/ jedná in Capite, druga in humero, trzecia in cingu-
 lo Andromedae, natury 7. y 8. Ogon iey zakrywał te
 Asteryamy/ to jest część Aquilae. Item: Delfinowe/ Labe-
 ciowe/ Pegazowe/ y Andromedy gwiazdy.

Pobawiała Ogon na Mestierstie kraie około Molgi
 Rakci zesiatace. Item: na Ordy Mestierstie/ y Panstwie
 Wielkiego Chana. Był ten iey ogon dnia 28. Grud w
 Roku 1680. na 75. ferę stopni: a ci co ia przed tym ob-
 serwowali/ był mowiá na 90. iato mi oznaymuie Nobiliss:

D. Ioannes

D. Ioannes Hevelius, iz ta białą 24. Grubi zaś śluga
 widział/ wznaku Koziorożca. Daleko nierownie świec
 nieyszą była od owej pierwsey/ ktorey y Księżyc świeca
 stem swoim niewiele oczom naszym odbierał/ lubo inne
 zaccimiał gwiazdy. Głowa iey dość jasna: równała się
 ktorey ex Fixis gwiazdzie w jasność y świetle. Figurą
 tey ciała/ iako ten wyraża Konterfektu przez ktorey Ogon/
 ni przez cienki Kabeł/ przegłodały na firmamencie zostá-
 łe gwiazdy.

R O Z D Z I A Ł III.

O przyrodzeniu, albo naturze tych Komet.

I Akieby natury ktora była Kometá/ zwolekłszy poznawać
 z iey postaci albo koloru. Naprzykład gdyby miała czerwos-
 nawy kolor: toby była Marsowej natury. gdyby świetny
 ni srebro; miałaby natura Jowiszáca. A że z tych pierwszą
 była śniada/ ciemnáwa y posępna/ iako sam wzrok świad-
 czy; toć w niej natura była Saturnowa/ gdyż taka Plá-
 necie/ takowa należy postać y barwa. Drugą zaś/ iz białą
 wy kolor miała/ niby z żółtawem zmieszany; zaczęym w niej
 była natura Merkurego/ co y po samym tey znać było ro-
 ściognisnu: bo Komety Merkurego bywały daleko ogo-
 niasz

Niásze/ niż Innych Plánetow/ iáto pórównáni świádko *Th*
chorowic/ ab experientia edocti, Iunctinus in Lib. de Come-
ris. Origanus de Stellarum Effectibus pag: 526. y rák wies-
le innych. Z tad zás Komety swoey dostaia natury/ bo nad
ich Materyo/ ten albo ow pannie Pláneta / y influencya
swoia one dysponuje : Ktorego / iáto w właśnościach y sk-
łach rák w postaci albo kolorze/owá Kometá násladować
zwytká.

*U*twórzyłoby się iestże/ quædam Astronomica, o tych po-
łożyc Kometach/ miánowicie o ich prędkości biegu/ po wieś-
lu stopni na każdy dzień od godziny do godziny postępowa-
ły: Item. Czy niżej Kieżyca/ czy nad niem świeciły: Item:
Co za wielkość ich na przeciw Ziemi: &c. Ale oglądając
się na drukarskie expensy, gdyż tego krótkimi nie można
określićby słowy; y nim uciec na ten czas takiego/ coby do-
demonstracoy náležace mogł odrysować figury; więc parę
Astronomięney tych Komet descripteoy, niecháy bądźcie
koniec. Przysiępnis ad Astrologica.

R O Z D Z I A Ł IV.

O skutkach. Czegoby się po tych trzeba spo-
dziewać Kometách.

*Z*Adney do tad niebyło Komety/ Ktoraby wiele złego
temu niedoręczyła światu. To lednak trzeba wiedzieć/
iż nie lednak w każdym kraju swe zwytki wymierac sta-
tki/ ale w tym bądziej/ niżli owym. Bo ná Ktore Pań-
stwo stążnie/ to iest promienie swe posyła/ albo w owego Pań-
stwa znaku Bieg odpráwnie/ lubo nad nim prosto się trąży; tea
mu primariu

ma primario walne y cięskie przyność efektu. A zaś gdy w przeciwnym znaku/ albo in trigono signi trzeciego Państwa en iaci ci, temu in; nie tak barzo srodzi: Jego długoletnia i omprosbne experyencya. Długa ze Komety zlych Planet/ to jest Saturna/ albo Marsa nature mialace/ daleko gorzej zwytkly przynosić skutki. Wszystkie jednak/ w pospolitosci mowiac/ nie dobrego nieznają. A dla tego w pospolita weszło przysłowie: Nunquam Mundo spectatos impure Cometās; Będym y nie czyje/ aby na dozemne od Boga y Natury (ktore oboie nihil faciunt frustra) były sporządzone; niechay niże tego niebędzie rozumienia. Wprawdzie nie radbym nikogo zasmućić; trudno jednak niepisać/ co sama natura przez te publiczne znaki w me dyktynie pioro. Następna cięskie y nie wesołe lata. Wsłysz nas leden/ bā y počnie różne plagi Bostie/ bo te znaki opowiadają całego prawie świata zamieszkanie/ przez Woyny/ sedzys y tumulty/ tudzież niurodzay w sile Kraiach/ y morowa zaraze. Tak bowiem Saturnowe y Merkuryusowe znaćno Komety: po ktorych/ zwlaszcza tak długo/ iako niniejsze/ świecacych/ y tak wielkich/ wielkie y długo się ciągnące Woyny zrodzic/ i na ludzi y betlo grassia powietrzem. Będym niejednego na on świat zawołano. Za tego y inne na Ciebie przegany. Właś przed dwóch gornych Planet/ Saturna y Jowisza w ognistym trygonie/ centralne się niemal zyscie/ Roku 1682. dnia 30. Pazdzier: me 20. sier: Lwa: ktore wsiły dla tego wielkim zowia zlażeniem; bo po nim wielkie y długo panujące następna skutki. Takowe zlażenie / edmiane Państw/ albo wpaść przynosić zwytklo/ experyencja iale. Item, Bada wielkie Zaciemnia/ esobliwe w Roku 1682 nad ta nasza polowica światu/ w ludzkim znaku (ktore dwie Konstallacye/ oprocz Jego inszego/ znown po sobie / iessi nie jedne/ to dwie Komety obiecane) Item. Przenieślenie Marsa cum Augura z Tureckich y innych Bissurmanstich Narodow / w znak Chrześcia

Chrześcijańti; to jest ex Leone in Virginem. Te pomie-
nione znaki / z terażniejszyemi Kometami dziwne y ważne w
cały n prawie świecie obiecia sturki / takich pono nigdy nie
było. Bez mała po takich signifikatách / nie do tego przy-
dzie co Prorocy Pánscy (ktorych słowa bez pochyby wykonać się
muża) obiecali: iż beda kiedyś nader szczęśliwe / spokojne /
i prawie złote / na świecie časy: gdzie już więcej Narody prze-
ciw Narodom wojować nie beda / ale Oręża wojenne / na Sierpy /
Morygi &c. poobracala. A nie tylko ludźie / z ludźmi / ale y
zwierzota niedrapieżne z drapieżnymi / y sobie nieprzyjaznymi
&c. w miły przyjaźni y zgodzie / wespół konwersować beda;
czego ięž niebyło (patrz o tym v Jazajša w Rozdz: 2 y 11 v
Michaša w Rozdz: 4. oproč wielu miejsc innych / do tegož
smazacych). Takich zaś časów mieć niepodobna / bez poprze-
dzenia frogich y o krutnych po świecie Wojen / y bez zmešenia
ni ktorych Pánstw aby się różnych Wiar y Religii wnięto
było / dla lepszey między Narodami zgody y złotego pokoju
ktory pomienieni Prorocy S. obiecia: gdyż zwyciężynie o szczę-
śliwe časy y statečný Pokoy / Wojnami się Krolestwá ro-
zpierać zwetly. Do tey Materyy / Prorocie się y Oraculum
Sybilae Tiburtinae, ktorey są te słowa: Pokáže się Gwiazda
w Europie nad Iberya ku Północney stronie / ktorey promienie
okregowi ziemskiemu nie spodzianie zaiśnią: a to powie da /
stanie się przed blisko następującemi szczęśliwymi časy; gdzie
potym więcej Narody o Wojnach myśleć nie beda / ale już te
časy / mory / przyda / w przodu propter Interregna, wielkie ba-
da Wojny / zamięšania / y Krolestw pewnych zgubá. Po tych
tak frogich rozruchách / będzie świat miał generalny Pokoy /
ale nie długi; gdyż nowa potaża się na Ciebie znaki / gdzie
Sphera N. biastie się pomiešala / y od zwyciężynego biegu swe-
go odłazi: albowiem pow. dy Gwiazdy na firmamencie zo-
stałce

światła / biegiem swolm Plánetom wyścigać będą: gury z wo-
dami się porównała &c. a tu inż ostatnia przyjdzie światu ru-
ina. Tak ta Sybilla / iedną z owych / ktorým Duchá Proroc-
kiego Bóscioł Boży przypisuje / obiecała: ktorey Oraculum,
terazniejszy z promieniami Gwiazde / cüm suis circumstantijs;
to jest: ta druga niestychanie wielka / zda się mianować Kometa:
bo ta kłopotnocey stronie Okegowi ziemstiemu zalaśniała / y
przez cała Ewropa się rościagnęła: po gotowiu super Iberos;
to iest nad Hispania / y gdzie teraz mieszkaia Tatarowie: gdyż
te kraie w iednym leża traktcie / ktorým ab antiquo, to służyło
nazwisko. Toż Oraculum, zgadza się z Prorokami / w zgla-
dam szczęśliwych iestże Gasew / y Pokoju między Narodami /
ktorego przez okrutne wojny nabywać przyjdzie. Item: Stro-
fule się y z Ewangelia S. ktora przed blisko następującym
dniam ostatcznym / obiecuje znaki na Niebie / Sloncu / y Zi-
mcy; z tym dokładam: iż Mocy / albo Sphery Niebieskie po-
ruszone zostaną. Gdy się zaś o wypadku Monarchyi mówi; nie
tuż aby w Poganstwie miały dostawać się rzeczy; bo by tak nie
był ieden Pasterz y iedna Owczernia. Również domyślam się /
iż pro parte Chrześcian te Phenomena, y Konstellacye obstaro-
wy miały. Cześcio że w Bissurmanstich świecily znakach / y nad
ich vel maximè, trążyły głowami. Cześcio / że w pomienionym
Saturna y Jowisza złączeniu / Jowis wędz Chrześcianstwu iest
potężniejszy nad Saturna / wielu Państw Tureckich y Bissur-
manstich znającychciela. Cześcio że ta druga Kometa / będąc na-
tury Merkurego / ktory także Chrześcianstwem włada / zechce
im dodawać rady / sposobow y sił na Bissurmany. Cześcio
że Mars / ktory iest Turkow y ich Prowincyi Rzadco / Augem
suam, w Chrześcianstwie od tad przez tak wiele lat / będzie
miewał znaki. Tedy wielka z tad Corjeksura, że Turecka
Monarchia / z innami Bissurmanstiemu miałaby bydź nabyte-
na / y ich

na/ y ich superſtycyę przyſię pod Censurę. A iako ná on
čas/ gdy Mars w ich znaku miewał Augem, ſtali ſie Ma-
żnami/ odważnami/ y gore nad Chrzeſćiąny biorącemi:
tak gdy też w Chrzeſćiańſkim znaku/ także Mars bądzie
miewał po te časy Augem, miałby im dawać nad Wiſi
ſurmány gore/ dodawać meſtwa y ochoty; onym zaś znaczyć
ſprawić trmogi/ y do dzieł Marſewych ładać ię ſerce.

C Mowiac zaś diſtinctę o tych obu Kometach/ takie o Pier-
woſzey daie zdanie: ktora iż/ Ogon ná te podawała Krás-
ie, co cholduła Turczynowi (osobliwie ná ziemię Egiptu/
Arabow/ Syrya/ Macedonia/ Judea/ Mezopotamia &c)
tedy tam wałne/ iáż ná ludźi / tak bydló / wielblady/ ko-
nie/ mły/ &c. ſprawił powietrze Znaży też tam ię ię
zamieſzanie/ rebellie/ y wojenne roſtętki. Poſam/ y innym
tych Pańſtwa Przetożonym/ nagłe y nieſpodziane śmier-
ci. Podobnym ſtętkam ma podlegać Weneckie Pańſtvo
z Włoſka ziemię. Item: Niemieckie kraie/ y inne/ ſubijſc
Climatibus, ná zachod z właſzą zimowy/ ciągnące ſie Kro-
leſtwa. Częſćia że y ná te pomeniona ſtęzwala Ro-
mea: częſćia że w ich znakach bieg ſwoy miała. Wice
obawiać ſie y tu wojennych kłoni/ morewey plagi/ nie-
urodzaju/ & Interregna propter mortes Principum, vel Ma-
gnatum: a to tym pewniey/ gdy ta Kometę promienie
ſwe ná Marsa/ Saturna y Jowisza podawała: á druga
po nley nie równie wielka nad cala Europę/ in Domino
Mortis náprzód ſie pokazała. Tak nauczają poważni Au-
thorowie/ osobliwie Iunſtinus in Traſ: de Cometis. Jeſt
tego y przykład/ że po takiej Kometie (iako tá Pierwoſza
była) ktora w Roku 1532. także w Jeſieni podługneſ-
mi ówiećila znaki/ y ná te Pańſtwa ſwe obracała promie-
nie; aż we Włoſech y przyległych Kraiach/ wielkie graſ-
ſowało

Sowóło Powietrze. Pánom co jaśnieyszich wiele wymár-
lo. Wrodzicie omelity &c. Toż y w Niesiżech stałatos
a nad to/ nastąpiła z Turkami Wojna. Soliman Cesarz
Turcki/ Węgry y Austrya puśczył: po tym Wiedan os-
blegt/ ale przegrał z Karolem Cesarzem 5. Który mu
zbiwszy 24. Tysięcy Wojska/ ostatek rozpruśł/ y ze
swoich Państw wagnał. Zydow też dla pierwszey Ro-
mety/ znażna ģeta (iakiy zdawał nimieł) persecucya:
bo ten Nared Saturnowi też podległ. Podobieństwo/
że tym sposobem/ bądźcie się ich wiele do Chrzęścianstkey
nakłaniać miary. Do ģego iaki przynósł mieł każdy/
iż blisko koniec świata: górsz Páwel S. z Bożkiego nás-
tępniania/ obtećnie ich Onia/ z Kościółem Bożym y przy-
jęcie od nich Ewangelię S. przed blisko następnia-
cym dniam ostatecznym: na ktora też páw ałł Nášal z E-
wangelia/ przy dokonżeniu Nášey S. przenósł

**Co się tyżę dzieje/ tak óżwone wielkley Komety/ nas-
tępsz Nórckiego maiacey; dla ceymata nastić/ astuta &
f. Kiofa Capita, ktore zechca nowe o wterze Enowác Schi-
fata; wstawy dawne znośić; o zwiastkach contra suos Prin-
cipes myślic; pod pretextem boni publici, albo takim in-
nym/ swoe prywaty promowować/ y Judaszewsta z bliźniam
narábiać si ģerościa. Znaży też Duchowienstwu/ y innym
w Narkach bięgłym ludziom/ nieprzyjaźne ģasy. Oprócz
ģzego inżego/ nie jednego z rakowych/ ta Kometa suchota/
mi poģęstnie/ y ten wżym chonor/ iż go do grobu zapros-
wodzi. Kto kastać nieumiał/ náuży. Sz Iranca zbożam
skodliwa/ w wielu kralach rozpuści. Zaczyn Nieronam
iaki młodym/ tak szrednym z tem światem poģęgnąć się ra-
że/ albowiem mimo wiele gwiazd natury Wenery mai-
cych przemijała. Bywało po-rakley natury Kometach w
wielu**

wielu Krolstwách/ y trześienie ziemi/ którego sie y Poli
sże dostawoło/ mianowicie Roku 1444/ gdzie na Baży
mierzu pod Krakowem y S. Bocharzynu ściepienie w Ko-
ściele upadło. Kamienice y Zamki muirowane w wielu
Miastrach/ sie popadły. Nowe sie otworzyły zrzobla/ a stare
zginęły. A ponieważ też Komety z wielą Gwiazd/ Satur-
na y Marsa nature muiących sie tażyła; tedy y tych Pla-
netow skutki mi także dotuły; gdzie względem Saturna/
nieurodzajem y powietrzem; a zaś względem Marsa/ Woy-
na/ sedycjami/ y powietrzem także grozi: a to w tych pri-
cipaliter krakach/ ra które strzeżone/ a żym sie rzutło w
Rozdż: 2. liem. Nads krakermi iey gloria/ albo gwiazda
prosto wisiła. A teza: Afryka z Krolstw y swemi: A-
zvey wielką część do czego należa niektóre Państwa Tur-
ckie/ Perskie/ Chiniestkie/ y wschodnich Indow. W Ameryce
zaś: Brazylia/ Peru/ Karybana/ y Cioma Hiszpania W tych
pracipue Państwach propter Mortes Principum, mato bydż
Interregna; a z ich okazy/ srogie wojny/ iako sie wyżej
ex Oraculo Sybilla namienilo. Ale y Europy/ też/ albo
tem podobne nie muna skutki/ w tych mianowicie Pań-
stwach/ co sie klato pod ~~Fig. 3.~~ ~~Fig. 4.~~ bo przez te znaki
(iako sie w Rozdż: 2. napisalo) przechodził. A iaki (we-
dlug wielu zacnych Authorow) Komety barziew sa znaka-
mi/ niż przyczynami/ rzeczy przyszlych; toć ta Komety/ ie-
sżeby y to znaczyć miała (ex quo habuit illustre Caput, ba-
dac nad refleksie podobne Komety/ co ich świecilo od Po-
topu krakata/ wielką y wadatniwą/ a matoe nature Pla-
naty/ Chryścijany znaczącego) że ieden z Panow Chryścia-
nistich miałby przystać/ ad illustre, celebre & Magnum
Nomen, ktoremu wiele innych miateby deferować/ chę-
go mieć za głowe/ w okazyach wojennych na Bissurmas
ny. Nam

ny. Mam te illacya z powaźnych Authorow: teml ntemal
flowy mowiacych: Cometa, quò est clarior & vastior, cò
majorem, ac illustriorem designat rem, super quam signifi-
cationem habet &c. Tãż Kometã/ że była y wznakach
Polstich/ tedy Koronã Polstã/ od wzwyż pomianionych
Effektow/ nie będzie wolnã: do czego y pierwszey Kome-
ty Influencye/ dopomoga. Tego iednak iestem zdania;
że hec mala, trochs mitius & leuius, tyłac się tey beda/ niż
innych Krolestw. Cześcio że pierwsza Kometã / tyłto in
opposito znãkow rutenychnyh świecila/ co nie tãż zwytko
stodzie. Cześcio że ta druga Kometã/ przyszedłszy ad vlti-
mam Decadem Arietis, & primam Tauri. (pod ktorymi sto-
pniami Polstã leży) daleko mnieysza była/ niż w inszych
Państwach znãkach; zãczym nieco mnieysze skutki sprãwiby
powinna. A naprzod: te obie Komety/ słabe tu obiec-
ta wrodzile. Osięga przez te lãrã śmierć będzie miemac
żniwã. Niech y Magnates, o przedłużenie życia P. Bo-
gã proszą: bo od tych znãkow/ znaćne maia w tey mierze
pogroźki. Zagestęga się tu y domowe niezgody/ dyffidencye
zawziętość/ y to/ co za tym pochodzic zwytko. Na bydo
rogate/ trzedy/ Konie/ Wieprze/ Ryby y Pszçoty/ nã
słapio niezdrawe żasę. Ktore z nich oderdzie/ wiecey się
niemroci. Psi y Wilcy do szalenstwa sklonni beda/ czego
iuz są początki. Że zãż tã druga Kometã / świecila pod
wilgotnemi znãki/ ktore z Polstiami są w samśiectwie; spo-
dziewac się będzie trzeba/ że stoch nã Rzekach y Wiśle
powodzi/ zbożom przysobie na nizinach posianym / szk-
dzacy. Wielkaby też łaska Bożã była/ gdyby się te trãs-
ie w Polskoi osiedziaty/ do czego nie widze podobieństwa.
Baraz bowiem w tym Roku 1681. Czym Polakom/ do O-
ręza pobierac się przydzie: day Boże szczęśliwie. Jãkoż
nãdzileta

10
nabziera w Bogu/ nie żeby po naszych piase kostka miała.
Mam tego oprocz Astrologicznych przyczyn/ te osobliwa
Kacya/ to jest Fortune Należniecego Pana Naszego /
w tak wielu trudnych y nie bezpiecznych okazyach/ practice
doświadczona/ ktora po Bogu/ alta J. K. Mści pruden-
cia gignit, a zarym iey odmianie/ kładzie frenum, boć wes-
ług Poety: Major prudentia Fato, pogotowiu y nad for-
tune Sociam Fati. Ta mowie fortuna prudentia juncta, do-
bre wezłych razach tej Koronie tufy; bo ię łatwie od-
w. dku dzwignąć może/ do czego tym z osoby moiey applau-
dus dychnem. Niech twe Monarcho rady skutek biora/
Winszuję tego krotka ta perora/
Niech ci Bog sżasći y dale wiek dlugi/
za twe zasługi.

A te sa co znaczyćse skutki/ ktorami pomienione znaki Nie-
bieście przez lat 6. circiter swiatu grozą/ bo y inne sie Kom-
stellacye przykładaia/ chcąc tak dlugo tych Komet do-
trzymywac efektow; lec przecie niejednakowszytich; gdyż
żaraza na bydlo/ do pultoru lat tylko potrwa. Na ludzic
ma wstac w czwartym Roku/ rachując początek od regoro-
żnicy wiosny/ gdzie po wielu miesiącach/ swe zechce zakła-
dac początki. Wrodzicie ode dwu lat sie polepszą: ale Se-
dyce y Woyny/ ledwie in Anno 1686. wcihna. Atoll
mocny P. Bog: może złe przemienić w dobre/ gdy obaczy
poprawa ludzkieg życia. Względem czego po kazatrze znas-
ci na przestroga/ abyśmy go wczesnie błagali: przez ktory
spůsob huc flagella, ktorami nam grozi/ vitare możemy:
Boć nie na co rzeczono: Vir Sapiens dominabitur Astris. To
jest: gdy sam zechce/ może pogrozki Niebieście od siebie
odwrocić/ modlac sie prawdziwemu Bogu/ y ię Mandara
zachowując. Ktoremu od stworzenia swego/ niechay bo-
dzie wieczna chęść y chwala.

APPENDIX

Rzekło się wyżej, iż poślednieysza Kometā, y w tych Krolestwach, albo Prowincyach swe pokaże skutki, co należa do znak.   y . Ktoreby to zaś były Krolestwa albo Prowincye, tu się ie mianuje.

- Do należy W. K. Litewskie, Marosze, Saska Ziemia, Thuryngia, Styrya, Bałgarię, Grecy, Macedonię, y Indowie Wschodni.
- Do Moskiewskie kraie, Państwo Wielkiego Chanu, Moskiewscy y Turcy Tatarskie, Wołosza, Szwecya połud. y Krolestwo Duńskie.
- Do Państwo hiszpańskie, mianowicie Portugallia, y niektóre Tureckie Prowincye, co graniczą z Wołoszą y Bulgarami.
- Do Mała Polska, Słasko, Niemiecka Ziemia, Burgundya dolna, Francuskie y Angielskie Krolestwo, Syrya y Palestyna.
- Do należy, Wielka Polska, Ruskie kraie, Kampania. y Lotaryngia.

Clarissimo Domino Authori
Omen, ex omine.

Dum radijs percussa calet cal.ribus, altas
Materie incendit terra levata facies.
Sic Tuas, quae terras impleuit, Fama, Polonas:
Caelos, NIE W I E S K I, tangit, & astra facit.
Esto; alios rubeoq contristet crine. Cometes;
Candidus, at Famam, nutrit ille Tuam.

In test ram grati erga Praeceptorem olim
suum animi

Lusit M. FRANCISCUS CASIMIRUS GRABOWICZ
Philosophiae Doctor & Professor.

R. X. 11. 21

Biblioteka Jagiellońska

stdr0018146

